

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hűdkaputól kimenet balra a 247. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen. Ára évfolyamra 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

nyilttéri cikkek sora után 20 kr. előlegbeküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési díj

K. KÖZLÖNY

1865-dik évi folyamára.

Egészévre . . . 12 forint.

Félévre . . . 6 „

Évnyegyedre . . . 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János középüzei könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

Politikai szemle.

Kolozsvár, január 8.

(D) A lapok foglalkozásának főtárgyai az encyclica, a Napoleon újvi beszéde és a schleswig-holsteini kérdés.

Az encyclicát ma már mind kevesebb fontosságra méltatják; mondják, hogy az ott kimondott intolerans eszmék elejétől fogva a pápaság tanaihoz tartoztak s jó részt oda is tartozandának, de a hasonló manifestációk meg nem állítják többé az emberiséget az előhaladás és felekezeti különbség nélküli felebaráti szeretet utáni.

Mindössze is így az encyclica nem több, mint a pápaság eszméinek juris sustentatioja, melyeknek nagy részét ma már még az ultramontánok sem vallanak nyíltan magukénak.

A napoleoni újvi beszéd czitromából is mindenképp kifacsarni törekednek egy a zamatot, mint a kesernyőséget, megvalljuk azonban, hogy ez egyik félnek sem sikerül, s a lapok elemzése csak megerősítene azon meggyőződésünkben, mit legelőbb is e tárgyban kimondtunk, miképp a francia császár idei beszéde általában nagyon is különböz, sőt oly események után, a minő a tavaly éppen általa végrehajtott szeptemberi conventio, s minő éppen most a pápai allocutio, a melynek csapója leginkább a napoleoni dinastiát sújtja, valóban a legmérsékeltelenebb s kitérőbbnek mondható.

A lapok nagy része érzi is, hogy e czitrom hiában facsarja s abban bizik, hogy majd februárban a senatus megnyitására fogja hallatni jóslatosabb szótát a franeziák császára.

A schleswig-holsteini kérdés, a mely mindinkább kezd németkérdéssé válni, már sokkal fontosabb, s megérdemli annálkább is élénk figyelmünket, mert ebbe már Austria is jóformán bele van keveredve, s e kérdés oda nőheti ki magát, hogy vagy a német Bundban szakadást okozzon, vagy valamelyik nagy német hatalom hegemoniáját vonja maga után az apróbb német statusok felett.

A „Botschafter”, a mely, a mint tudva van, az államminister sugalmazott lapja, e kérdésben oly eszmét állít fel, a mely közvetítő s bir practica-bilitással, de csak azon esetre, ha kacsákká válnak azon hírek, melyek Poroszország annexioi törekvéseiről szólnak.

Az említett lap így okoskodik: Austria s Poroszország a londoni szerződés érvényesítése végett léptek fel Dánia ellen, Dánia kötelezettségeit nem teljesítvén, fegyverrel legyőzetett s a hercegségeket átadta a két német hatalomnak; ezek most, mint saját foglalásaikat, átadják azt az augusztburgi hercegnek, s e kis új ország a német Bund egyik részét képezendi, minthogy e rész a dán közös birodalomból eddig is a Bundhoz tartozott.

Ez által az orosz hatalom követelése az oldenburgi ház örökösödése iránt önként elenyészik, mert az orosz udvar ez örökösödésről Dánia részére lemondott, Dánia most saját hatalmilag engedte át a győzteseknek ezen lemondás által tetleg birtokában levő tartományokat, és így az oldenburgi ház örökösödési követelésének semmi jogi alapja nincs.

Mig ellenben, ha a hercegségek átvétele nem a londoni szerződések alapján, hanem a Bund közép-hatalmasságainak felfogása szerint történt volna, a mely felfogás a mostani dán király örökösödését illetéktelennek mondja, s az augusztburgi herceget állítja egyenes és legitim örökösnek: ez esetben az örökösödési kérdés merül fel, s itt az oldenburgiak jogosultságát is el kell dönteni, a mi igen könnyen az oroszszali fegyveres összefütközésre vezet.

Tehát a Botschafter elmélete szerint jobb ha, mint győztesek által, békefejeben elnyert tartomány adatik át a két hercegség az augusztburgi hercegeknek, mint hogy ha az örökségképp szállítottának reá; mert az örökösödési jog kétséges, mig a

hódítási jog bizonyos, s a czél ez utóbbi által biztosabban el van érve.

Ezen okoskodás elég ügyes és politikus is, csak az a kérdés, ha valjon az orosz nem fog-e abban sophismát találni?

Mert igaz, hogy az orosz lemondott az oldenburgi ház örökösödéséről, de ezt a dán királyi házért és összmonarchiáért tette; ő ezt mintegy ajándékképp adta ama háznak s talán éppen azért, hogy erősödjék s a német elem tulterjedését keleten gátolja? Ez az ő legatuma volt, s a dán királyi ház azon jogát, hogy az oroszok hite nélkül ezen legaturnról a németek erősítésére lemondhasson, igen könnyen kétségbe vonhatja. És az orosz elég ravasz, hogy a kérdések subtilitásait is fel-foghassa, s magára nézve érvényesítse.

E szerint a dán-német kérdés hordereje éppen nem veszté még el európai jellemét.

Kolozsvár, január 7-kén

(H. S.) A magyar alkotmány, mely — köztudomás szerint — nem csupán uralkodói teljhatalom kegyteljes önelhatározásából ered, hanem őseredeti létrejöttének úgy indokai, mint feltételei nemzet és választott uralkodói közt kötött kétoldalú szerződésekben határozódnak, a haladó korszalom hatása alatt századokon át oly módon fejlődött, hogy rendre felölelé mindazon elveket, melyeknek a civilisatio szempontjai érvényt követeltek, lehető szabatosán körülzába mindazon magas érdekek garantáit, melyektől az állam czéljai s a társadalom java, a közboldogság függ, s ha vannak még hiányai, nem a nemzet akaratán mult, hogy azok kiegészítésenek.

Ez intézmény története egy a haza s a benne élő nép történetével, s az oly mély gyökereket vert a magyar királyság erkölcsi és anyagi viszonyainak talajában, annak ágazatai oly solidaris összeköttetésben állanak egymással, hogy bármely oldalról, bármely ponton támadtassék meg az események hatalma által, ez okvetetlen közsajgást és ellentállást szül, a hatás és visszahatás természeti törvényénél fogva.

S fájdalom, az események hatalmának sajnos irányzata által a magyar királyság nem egyszer lön felhiva, hogy dús anyagi és erkölcsi segélyforrásait elveinek védelmére nyissa meg.

Roppant áldozatokba került ez egyszer is máskor is a vezérnemzetnek, mely e polyglott állam sorsának megalapítására és fentartására érzé magát hivatva; de mindig a civilisatio által szentesített eszméért küzdött és áldozott, zászlójára mindig egy dicszes jelszó vala felírva, s épp ezért — akár kivívta nemességét, akár elbukott egyidőre — jogosult önértzetel vehette sorsát; épp ezért jelentékenyebb hivatásába, s az általa képviselt ügy igazságába és hatalmába vetett hite soha se súlydnt annyira, hogy kétségbeesett volna.

Magyarország ellentállási erejének megtörhetlen hatalma — anyagi és erkölcsi eszközökkel vívott küzdelmek folytán — historiai tények által van constatálva.

Örökre kár, hogy ez adatokat épp azon elmélet emberei kívánják ignorálni, mely elmélet minden erkölcsi indokolás nélkül támaszkodik a bevégzett tények súlyára, s megfordítva az erkölcsi szempontot, mesterkéltlen hevenyészett tényekből jogokat származtat!

Örökre kár, hogy korunknak, a civilisatio korának szintén fentartatott, a nemzet részéről újabb bizonyítványokkal járulni amaz adattár gazdagítására!

De ám legyen!

Ha el nem vézünk Mohácsnál, ha e gyászpontra nem semmisült meg nemzetünk, sőt erkölcsi diadalt hozott onnan át e korba azon elismerésben, mi szerint a magyar a miveltiségre törő keresztény világ magas érdekeiért áldozá fel magát a félhold barbár világuralmi terveinek megtörése végett: bizonyára meg nem semmisülhetünk most, midőn a helyzet reánk nézve sok tekintetben előnyösen változott, midőn erők nem tulajdonom erővel áll szemben, s végre is jogi szempontok, erkölcsi érvek döntik el a küzdelem eredményét, a mikkel bőven rendelkezhetünk, s a miknek diadala csak egy kis türelmes kitartás, egy kis passiv ellentállás áldozatába kerül.

Szomorú pálya, nehéz megpróbáltatás ez nekünk, mely annival sajgóbban érinti kedélyünket, mivel erőshítünk az, hogy hibánkon kívül csak hasztalan idővesztésre vezet, midőn pedig sebesen haladó korunkban az időnek értéke van, s mindazon nemes erőket, melyek a mostani kisértgető viszonyok közt becsületes visszavonulásra és téflenségre vannak utalva, örömet nyújtanók, őszinte jó akarattal hozná mozgásba az állam valódi czéljai s a közboldogság érdekeinek szabályszerű összhangzásba-hozatala és emelése végett!

De ha meghiusulna is reményünk, miszerint e pálya már a közel jövőben végét érendi, helyes okunk a csüggedezésre nem lehet.

Nemzetek és államok életében egy két év, és decennium alig egy pillanatot jelöl, sőt az idő minden viszontagságaival elvonul nemzedékek feje felett a nélkül, hogy a jog a sirba szállana.

Tövises, de ismeretes pályán ballagunk; a passiv magatartás tana — mely hasonló körülmények közt nemcsak a legeszszerűbb, hanem, a miben különös erkölcsi sulya rejlik, egyszerűs mind a legloyalisabb — nem a mostani helyzet valami újdon szüleménye; egy jogosult s már a multban igazolt elven alapul ez; egy kipróbált politikai rendszerhez folyamodunk vissza általa, egyedül ezt találván oly állápontra vezetőnek, a hol legitim jogérzetünk feláldozás, törvényeink és királyunk iránti homagialis eskünk s kötelességünk tetleges felmondása nélkül tartlatjuk magunkat a jelen politikai áradat közepette.

Magyarország, a kormánypolitika alkotmányjogunknak nem kedvező törekvésszel szemben, nem első ízben kényszerül azon állápontra, melyet jelenleg elfoglal, s jöllehet a multban megpróbáltatás a szellemi és anyagi fejlődés alantibb stadiumán találta hazánkat, historiai tény, hogy a vis inertiae szikláján, melyhez a nemzet ragaszkodék, negtörték ama politikai áradatok hullámai is.

Említsük-e a II. József kormány rendszerének decenniumát? E magas szellemű uralkodó lizonyára sok erélyvel kívánta érvényesíteni reformterveit. De bármily szabad elvűek valának is ezek, a mód, melylyel azokat életbeléptetni akará, az eszközök, a miket ez erdekben egy egész évtizeden át mozgásba hozott, mélyen sérték a magyar alkotmányjog elvét; az ut el volt vétve, s a czél — a nemzet kitartásával szemben — el nem éríthetett. Vége a lett, hogy II. József 1790 január 28-káról kelt rendelete által minden a magyar alkotmány jogkörén kívül, uralkodói teljhatalom igényével kezdeményezett újításait eltörölte.

Még fényesebb bizonyítékát adta Magyarország azon ellentállási erőnek, melylyel rendelkezik, a Ferencz császár korában, midőn az államegység eszméjeért a magyar alkotmány sérelmével hasonló eszközök hozattak alkalmazásába. Az újabb megpróbáltatás ezen kora még hosszabban tartó és súlyosabb volt. A kormány politikáját még szigorubb erélylyel kívánták érvényesíteni. 1812-től fogva egész 1825-ig többé nem tartatott országgyűlés, s önkényűleg lön elrendelve ujonczozás és az adónak ezüstben való behajtása, a mi roppant izgatottságot támasztott a kedélyekben. A kormány tervei valóítására nézve két dolgot látott szükségesnek: a hazafiasabb szellemű, független nemességet elidegeníteni a megyei gyűlésektől, s a közigazgatást oly tisztí kar kezébe játszani át, mely minden rendeletet hódolattal teljesít, tekintet nélkül az alkotmány s törvényekre. Főispánokká vagy főispáni helytartókká oly egyének nevezettek ki, a kikről előre fel lehetett tenni, hogy fényes és anyagilag jutalmazó állásuk megtarthatása végett, részint nagyravágásuk, részint szűkebb vagyoni állapotuknál fogva indítva érzendik magukat, minden tekintetben a kormány hű szolgáló gyanánt engedelmeskedni. Később királyi bizottságok küldettek a megyékbe, melyek a főispánok- és administratorokkal egyetértőleg működtek, mig az ellenzékét sikerült elidegeníteni, s részint eléríteni a megyegyűlésektől. A hol ez sikerült, ott aztán könnyű volt a másik célzt is elérni. A megye főnökök által alispánokká s más főbb tisztviselőkké szinte hasonló, hajlékony egyének jelöltettek ki. A hol pedig a tervezetre

nézve nem lehetett sikert jósolni, ott a tisztújító gyűlések határozatlan időre elhalasztottak. Voltak megyék, melyekben tisztújítószék tíz-tizenöt évig nem tartatott, s a tisztikar nagyobbára illetőn, a megyefőnökök által surrogált egyénekből álla. Ferencz, ki természetes jószívűségénél fogva nem szerette viszályban élni népeivel, a hatalmaskodást nem kedvelte, s szigorú kormányelveit örömet alkalmazta volna szelidebb eszközökkel. Ezért a forradalmi szellem kifejlése ellen, minden felvilágosodást korlátozó mesterkélt köznevelési rendszerben és a saját megszoritásban kereste az óvszert. Az osztrák örökös tartományokban a hagyományos kormányrendszert, Metternich és Szedlniczky miniszterek segélyvel, olyanná tökéletesítette, mely minden szabadabb mozgást meggátolt. S ilyenmit óhajtott valóítani Magyarországon is. De az önkormányzási jogokra féltékeny megyék szívós kitartásán s erélyén, a mit a passiv magatartás terén kifejtettek, meg kellett törnie az ő terveinek is, melyeknek valóítására aztán később kénytelen vala szigorubb eszközök, karhatalom alkalmazását is megkísérteni. A kir biztosok és rendek közt valóságos harc fejlett ki, s itt-ott tetlegességekre került. Így történt a Zemplénmegyébe kiküldött kir. biztos fellépésekor, ki midőn a gyűlésben megjelent s helyét elfoglalta, egy vérokonon Lónyai László, a széklet erőszakosan ragadta ki alóla. Még nagyobb veszélyben forgott a nyitrai kir. biztos, minek a lönkövetkezőse, hogy a kir. biztosok fegyveres erővel jelentek meg a megyék székhelyein, befogatások történtek, a megyegyűlések bezárattak, a peccsétek elvették. A nógrádi kir. biztos felolvasatván az udvari rendteletet, s mind a tisztikar, mind pedig a rendek részéről ellenszegülést tapasztalván, a gyűlést elosztatta, Gyürki és Gyuresányi alispánokat és a szolgabirákat katonákkal kirsértette szállásaikra. A rendek ezen fellépés ellen óvást teendők, szabad ég alatt tartottak gyűlést, melyet a kir. biztos erőszakkal szétűzött ugyan, de az óvás már készen alá volt írva, s a váci káptalan levéltárába tétetett; onnan is elkoboztatott s a hiteles hely nagy sérelmére a jegyzőkönyv illető lapja kiszakítottak. A passiv magatartás terén legpéldányszerűbb volt Barsmege eljárása. Mihelyt a nyitrai dolgokról értesültek, azonnal közgyűlést tartának Szent-Benedek városában, s a következőket határozták: nehogy a karhatalommal felruházott királyi biztos a parancsokat a megye törvényes organumai által erőszakosan végrehajthathassa, a tisztikar azonnal oszolja fel; a hivatalos peccsét tétecsk a megye levéltárába, ennek kulcsa pedig a sz. benedeki convent s hiteles hely levéltárába; végül pedig a táblabírák közül egy bizottmány neveztetett ki, mely a megyében a törvény értelme szerint előforduló politikai dolgokat s a belső bátorság fentartását eszközölje, de ha a megyébe megérkezik a kir. biztos, avál semmi érintkezésbe ne bocsátkozzék, hanem oszljon fel; és végzés alkotottatott, hogy ha a kir. biztos a rendeket gyűlésbe hiná, senki meg ne jelenjék. A rendek ezen gyűléséből, annyi sükertelen után, még egy erélyes feliratot intéztek a királyhoz, s azzal a gyűlést elosztott. De a megye rendei ezen eljárásukkal a királyi harag egész súlyát vonták magukra. Egy fenyegető leiratban meghagyatott a rendeknek, hogy a tisztikart azonnal állítsák helyre, a mit meg is tettek, eszélyesen párosítván a hazafiai erélyt az alattvalói engedelmességgel, minek folytán újabb feliratukban tudósíták a királyt, hogy „a tisztikar illető hivatalaiba a legközelebb tartandó tisztújító székig visszaléptek ugyan, de csak azon esküvel is peccsételt feltétel alatt, hogy azt csak addig viselendik, mig valamely bizottság a megyébe nem jön.” A biztos aztán, ki a megye határain megjelenve, még előfogatot se kapott, nem is háborgatá többé a megyét, valószínűleg felsőbb rendelt folytán, melyre a kormány elég okot találhatott a passiv magatartás hatalmát érvény. Barsmegegyének magatartása és jeles felirataira csak mint egyes példákra hivatkozunk; de kisebb-nagyobb szilárdtsággal s bátorsággal az ország számos más megyéiben is ugyanaz történt, a mi itt, s mi lön vége a küzdelemnek? A kormány átlátta végre is, hogy Magyarország irányában folytatott politikája üdvtelen, s az egész rendszer

kivihetetlen a magyar közvélemény hajthatatlan magatartásával szemben. 1825. július 3-dikán, Bergamóól kelt királyi levelek aztán a magyar országgyűlést kihirdették, s a vesztélyben forgott alkotmányt — hála a magyar legitím jogerzet szilárdsága és kitartásának! — megmentetnek lehete tekinteni, mert július 3-dika (1825) éppoly jelentőségű nap gyanánt tekintendő, mint a minő 1790. január 28-dika volt, midőn II. József kormányrendszerét minden mesterkélt külszín daczára megbukottnak látva, visszavonta minden, a magyar alkotmányjog mellőztével kibocsátott, octroyal udvari rendeleteit.

Imé, ezek történelmi tények, historiai adatok, melyekre joggal hivatkozhatunk, ha arról van szó, hogy mit ér a passiv magatartás politikája Magyarországon, s hová vezethet az államegység eszméjének tulfeszített alkalmazása.

Erdőszetünk s ezzel kapcsolódólag a hesdái köz-havasok tízéves kezelése.

Szt.-László, dec. 19.

II. Az előbbi cikkemben említett akadályok egyike az, hogy a havaserdő-birtokosoknak havaserdő-tulajdonuk nincsen tagosítva, miszerint kiki birtokát egy tagban kapván ki, azt saját nézete, gazdasági kívánalma és okszerű vezetése szerint használhassa. Ne állhasson e téren senki vele szembe, mint vetélytárs, hanem rendezze ő egyedül, s kezelje kitarólag, ne legyen ő alávetve semmi rossz irányúnak, hogy így aztán szedhesse édes gyümölcsét tetteinek és fáradságának.

A havaserdő-tulajdonosoknak nincsen okszerűleg rendezett havaserdő rendszerük, melynek alapjára észszerűleg fektetett erdősabályok értelménél fogva, az illető birtokos értelmezést kaphatna, és az intéző személyzet vagy egyéniség kötelességeit, azon szabályok szerint, eredményosan teljesíthetné.

A havaserdő-tulajdonosoknak nincsen kitarólag vezetett havaserdő-kezelésük, a mely egy okszerű erdőrendszer kiszabta útjain, minden akadályok daczára előre mehessen. Az akadályt gördítő körülményeket háttérbe szorítsa. Ne engedjen semmi balvéleménynek. Állítsa utjából félre mindazt, a mi nem jó, a mi nem boldogító s a mi nem üdvös jelen és jövőben.

Nincsenek már a nyers nép szívében is lappangani kezdett communisticus érzelmeknek utjai elállva, hogy ne vágnék a más birtokára, hogy ne sovárogya soha a mások véres verejtékét, hogy ne irtson erdőt, havast és azt saját szántó- és kaszálójába olvaszsa, hogy ne kívánjon osztozó lenni azzal, a kit vele semmi atyafiságos viszony nem köt egybe, hogy ne használja fel az alkalmat a mostani körülmények között arra, hogy idővel igazságtalanul szerzett birtoka területén örvendhessen.

Nincsen havaserdő-birtokosainknak elegendő okos tapintatok arra, miszerint észrevehessék a havasi népnek rossz irányu szándékát, veszedelmes gondolkodását, hogy kitanulhassák, mi hajlam, mi önérzet vezetheti a népet a havaserdő-tulajdonosok irányában; mi kész szándék van a népben a birtokosokat illető közölgökre nézve; mi kívánalma van a népnek, ha a közbirtokosság nem annyiban az ő, mint a nép érdekére vonatkozólag valamit pénzerőn ki akar vinni, s valjon mi vezetheti itt, hogy a nép — ha munkára hivatottak fel — mindig tulzott és igazságtalanul árát kívánja, s akarja is megkapni fáradságának.

Nincsen, vagy ha van is, igen kevés

intéző személyzet, ki a havaserdő-birtokosok havaserdő ügyeire nézve teljesen felvilágosítaná, és különösen az erdősztet nézve mondaná el okszerű nézetét; a ki félretéve minden pénz-, napszám-, vagy más egyéb járulékvágyat, egyedül jó irányra fektetett hajlama-, akarata- és igazságáról győzné meg az illető tulajdonost. Ne vezetné tétútra a havasi népet, ne ereszkednék aljaskodásokba, ne beszélne két szájjal nép és havastulajdonos előtt; szóval: ne lenne olyasnak sirásója, a mi a birtokos előtt jövedelmező, boldogító, és birtokát virágzásban fentartónak nyilvánul.

A havaserdő-birtokosoknak havaserdő-tulajdonuk nincsen a mezőgazdászattól úgy elkülönítve, hogy az, a jószágnak haszonbérbeadásakor éppen kimaradhatna, és külön csak a tulajdonos kezelésén maradna. S ez nem kis akadály egy havaskezelésnél. Jól tudjuk, hogy a haszonbérnök minden áron hasznót akar, s méltán is. Ő szántat, vetet, arattat, kaszáltat, legeltet a nélkül, hogy ő ezekben rendelkezést fogadna el tulajdonostól, vagy más bárkitől. Igende ezt egy közös havaskezelésnél nem tudja kivinni; mert más irány van egy havaserdő-tulajdonosnak a havasrendezés-, kezelésben; és ismét más egy haszonbérnöknek. A haszonbérnök nem számít tul a kikötött haszonbéri éveken, ő csak ezek alatt akarja teljesen leszedni a hasznót mindenről s mindenből, nem gondolván semmit is azzal, hogy a tulajdonos ivadéka hátra maradjon a havas összterengő, tulságosan megfejlesztve-e vagy virágzó állapotban. Igen, de ezt egy okos havastulajdonos nem teheti, nem teszi. Ez számít, és kell is hogy számítson maradékára is, s ne hagyja az ajtóhuzást csak egyedül arra, ki hátra marad; mert nem úgy van most, mint régen. Régen könnyű volt egyesnek is ajtót huzni be; most többen is alig, vagy éppen nem tudják behuzni az ajtót. Így állván a viszony a haszonbérnökre nézve, ki havast is tart a mezőgazdászattal együtt haszonbérben, sokszor megtörténik aztán azon baj, mi a jószág tulajdonos, és haszonbérnök között izetlenséget idéző, hogy a haszonbér nem fizethető, a fatalis évek folyása miatt csökkent havas jövedelem csekélységét ürügyül használja fel fizetés-nemakadásának idején; holott nem annyiban a havasra, mint a mezőre volt fektetve a haszonbér kikaphatása.

Nincsenek, vagy igen kevesen erdősztet, kik csak nem osztozó a havaserdő-tulajdonosokkal, s ez az, hogy több birtokos egyezményileg erdősztet engedi át havaserdő kárának bizonyos részét, kétharmadát vagy felét. Pedig így sok visszaélés történhetik. Én nézetem szerint abban a hiszben vagyok, miszerint minden havaserdő-birtokosnak azért van, s kell is, hogy legyen erdősztet, miszerint birtokában semmi, vagy legalább csekély erdőkár történhessék, pontosan ügyelvén, és ügyeltetvén arra. Igen, de biztosítva van-e a havaserdő-tulajdonos a felől, miszerint erdősztet, erdősztet kötelességeit éppen úgy teljesíthesse, hogy az erdőkár inkább kevesbedjék, mint szaporodjék, kivált a mostani kor-szakban; én azt hiszem, hogy nincsen! mert az erdősztet, vagy más akárki ösztöl tavaszig, és tavasztól őszig ne becsültesse erdőkárt, csak jelentést tegyen a károkról az illető hivatalhoz, az erdőkártételre nagy hajlammal bíró nép elbizakodván, félév alatt inkább szaporítja, mint kevesbiti azt; s így megtörténik a nagy havaserdőkár, mely nem kis-szerű összeget állít ki, miből az erdősztet

a kormány üdvös czélját, követni fogják példáját.

E nyilatkozat visszatetsző hatása nem maradt el.

A kik eddig hallgattak, azok most annál hangosabban, annál merészebben kezdtek számot kérni a pátriarchától, ki oly ígéretekert mert a kormányt tenni, melyet ők nem váltanak, nem válthatnak be soha. A fenyegető zaj nőttön nőtt minden oldalról, a rácz tiszték és papok interpellatioi annyira élesekké váltak, hogy a buzgó terítő jónak látta visszavonulni lakába, míg a zaj elcsendesül. Azonban mit sem basznált. A nép követelte a pátriarcha megjelenését, s midőn ez megtagadta kérésüket, csaknem ostrommal vették be lakát, a tiszték pedig Pero kapitány, Zako ezredes, Szevics, Tököli, Ramcho, Ober, Csorba egyenesen szobájába hatolva, fegyveres zaj között tették meg protestatioikat, felszólítva őt, hogy vonja vissza szavait a nép előtt, mert ők életük- és vérükkel készek oltalmazni azon vallást, melyet ő hűtenül eladott.

A megrémült pátriarcha minden kitelhető módon igyekvők lecsendesíteni a zugolódókat, kik közül Csorba már odaig ment, hogy fegyvert rántott. A kedélyek azonban sokkal ingerültebbek voltak e pillanatban, semhogy a szép szó használhatott volna; a nyílt fenyegetődzés csak akkor szűnt

*) Lásd a nagy-körösi kronika 102. lapját.

egyezményileg kötött illetékét kikapván, a tulajdonosi részt vagy illetéket számadása alá veszi. Egy ilyen szerződés, bár mint igyekezzék is az erdősztet, hogy az erdőkár naponta kevesbüljön, mind a két felet sújtja; egyiket, mert erdősztet birtokát az okszerű gazdálkodási térről leszorította; másikat, mert mindig azon gyanu fogja terhelni, miszerint nem felel meg tökéletesen a várakozásnak.

Ilyen akadályokkal kell megküzdeni az erdősztet terén, ha a bajon akar segíteni a tulajdonos. De van ezen érintett akadályoknál egy nagyobb, miről jövő cikkünkben.

Felvilágosításul.

A „Kolozsári Közlöny“ mult évi 153. számában P. Szathmári Károly urnak egy a Sz.-Veszszőn tartott őszi részletes zsinatról megjelent tudósításra írott cikkében, felhossa, mintha alólirt azt mondotta volna: „hogy N.-Enyed városa nem bir sem tudományos, sem társadalmi tekintetben oly széles alapu kútfőket, hogy abban a haza és egyház leendő bajnokai mértéket ítő kiképzést nyerhessenek.“ A kérdéses B. J. tudósítása elkerülvén figyelmemet, kötelességemnek ismerem az azon tárgynál tett észrevételeimről felvilágosítást adni, megjegyezvén egyszermindenkorra, hogy én azon tárgyról, nézeteimet mind az egyházi főtanácsban, mind a Sepsz.-Sz.-Györgyön tartott k. zsinaton, kifejtvén, a hírlapi térre, e tekintetben soha nem lépek.

A B. J. azon felvett panaszát szószentírti értelemben magaména nem ismerhetem, s legfőleg akkori nyilatkozatom téves felfogásán alapultnak vélem, az általam mondottaknak ilyen írásba tett fogalmazását. Anyival inkább nem ismerhetem magaména, mert én N.-Enyed városa társadalmi állását nem csak nem kiesinyelem, sőt mint alkotmányos életünkben vezéreköz meggyék jeles központjának tartom; a tudományos téren pedig oly sok jeles tanárokat volt és van szerencsém ismerni, hogy azon mondat éppen szembeötöl ellentéte meggyőződésemmek. A mit nyilvánítottam, s ma sem tagadok, abból áll, hogy sokkal hasznosabbnak és czélszerűbbnek tartottam, ha a theologia academia Kolozsárról székelt, mint N.-Enyeden; mivel ott a tudományok ismerete mellett sokkal több tér létezik a ma nem ignorálható társadalmi kiképzésre; több alkalom az idegen nyelvek könnyebb elsajátítására, és szükségesnek láttam, hogy a theologia academia azon helyen legyen, hol a püspök székelt. A püspöknek pedig okvetlen Kolozsárról kell lakni, mint az egyházi főtanács székhelyén, melynek, már a mostani időben több teendője van és gyakori szüksége a püspök jelenlétére.

Gr. Bethlen Farkas.

Hazai intézetek

Muzeum-egylet. Az erdélyi muzeum-egylet igazgató választmányának folyó hó 4-kén tartott rendes februius hó 9-dik és 10 dik napjai tüzétvén ki, e határidő az alapszabályok értelmében a véggett hirdettek ki, hogy a tisztelt t. cz. egylettagok e közgyűlésre minél számosabban megjelenhessenek.

A gyűlés kimerítő tárgysorozata későbbben külön fogván kiírdetvén, most előlegesen csak anynyi említteti meg, hogy az alapszabály értelmében kilépő választmányi 4 tag és egy időközben kilépett 1 tag helyébe a választmány kiegészítésére 5 tagot, a hivataláról lemondott egyleti ügyvéd helyébe pedig más ügyvédet fog a közgyűlés választani.

A gyűlés a fenn kitűzött napokon mindennap reggel fél tíz órakor fogja kezdetét venni, még pedig a városi esküdt közönség termében, a városi tanácsszobánál.

meg, midőn a pátriarcha megígérte, hogy megszülik a nép előtt prédikálni, s a ténnyel felhagy. 10)

A kormány részéről kiküldött tekintélyek jól átták, hogy a szikra az első kard kivonásnál meggyult már, de a pátriarchával együtt képteleneknek átták magokat, hogy eloltsák.

A szorult helyzetben szokott legdrágább lenni jó tanács.

Mindenki tudta, hogy le kellene csöndesíteni népet, kik már formális üldözést vittek végbe, különösen a kis papok ellen, szitkokkal illették, őt meg is dobálták őket; de a főkérdés az volt, hogyan?

A zajongókat hiába akarták szétoszlásra birni, em tágitott senki, a határorparancsnok s egyáltalán a rácz tisztikar, kik nem csak vallási, de más emzeti kérdést is csináltak a dologból, még kevésbé szedték el, mert szemmel akarták kísérni a pátriarchát, ha valjon nem forja-e folytatni a tritést.

Ez aggodalom fölösleges volt.

A pátriarcha alig várta, hogy rést nyerjen a sükhetésre, a mi álköntösben sikerült is. Ott hagyta mindenét, a drága áron szerzett szárnyasokkal együtt, 11) s török földön keresett menedéket.

10) Ugyan ott.

11) Az akkoriban magos áru papagáj s más szárnyasok a pátriarcha aligha pusztán saját mulatságára szerezte.

A vidékről remélhetőleg begyülekező tagok kedvéért februius 6-kán kezdve a gyűlés megnyitásaig a muzeum minden gyűjteménye reggel 9 órától déli 1 óráig és délután 3 órától alkonatig közlátogatásra meg lesz nyitva.

A kik e közgyűlés alkalmával február 9-kén délután 5 órakor tartandó tudományos ülésen olvasni vagy értekezni óhajtanak, sziveskedjenek ebbeli szándékukat, valamint a felolvasás vagy értekezés tárgyát az alapszabály értelmében jó eleveli elnök ő nagyméltóságánál bejelenteni.

Az erdélyi muzeum-egylet igazgató választmányának üléséből. Kolozsvár januarius 4-én 1865.

Kiadta:

Finály Henrik, egyli. titkár.

A muzeum-egylet közgyűlésének határozata ki levén tüze és hirdette, az igazgató választmány szükségesnek látja zavarok és netaláni sérelmek elkerülése tekintetéből emlékeztetbe hozni azt a szabályt, a melyet az 1862. november 24-én és 25-én tartott közgyűlés az egyesek indítványainak előterjesztése és tárgyalása módjára nézve elfogadván, minden egylettagra nézve kötelezővé tett. E szabály a következő cikkbe van foglalva:

1. §. Minden egyleti tagnak jogában áll az egylet ügyeit illetőleg, az alapszabályok határai közt, közgyűlésen vagy azon kívül indítványt tenni.

E végre az olvasó szobában álland az „indítványok könyve“, melybe az indítványozó tag bejegyzi, vagy más tag által bejegyezteti indítványát, az indokokat is röviden előadva.

E kívül meg tehetni indítványt az igazgató választmányhoz beadandó jelentés által, vagy a kolozsári hírlapokban, külön cikkben ily czim alatt: „Indítvány az erdélyi muzeum számára.“ Az ily indítványokat az egyleti titkár vezet be időnként az indítványok könyvébe. A lapok utján tett indítványokat kivéve minden más esetben szükséges, hogy az indítványozó tag magát megnevezze, különben tett indítványa tárgyalás alá nem vétetik.

2. §. A maga rendelt minden indítványokat, kivétel nélkül, az igazgató választmányi sor szerint tárgyalás alá veszen; azokról, melyek saját hatáskörébe esnek, véglegesen határoz, azokat pedig, melyek a közgyűlés elébe tartoznak, véleménye kíséretében a közelebbi közgyűlés elébe terjeszti, és mint ilyeket, a tárgysorozatba igatja.

3. §. Kivánatos levén, miszerint a közgyűlés elhatározása alá tartozó indítványok előlegesen az igazgató választmány tanácskozásán menjenek keresztül, mind azért, mivel a választmány ismeretesebb az előadatokkal és az egylet körülményeivel, mind pedig azért is, hogy így az egyleti tagok is e tárgysorozat közzé tétele által előre értesüljenek a közgyűlésen előkerülendő indítványokról, annál fogva igekezzék minden tag, a közgyűlésre szánt indítványát az évi közgyűlés tartása előtt egy hónappal megtenni, hogy az igazgató választmányának is módja legyen, azt előre tárgyalni és a tárgysorozatba iktatni.

4. §. A ki a közgyűlésen akar indítványozni, köteles indítványát az ülés megnyitása előtt az elnöknek bejelenteni. Az elnök az ily indítványokat, ugy azokat is, melyek netalán a tárgysorozat közzé tétele után kerültek az igazgató választmány elibe, az ülés megnyitásakor e végre kinevezendő állandó bizottságnak adja át, a mely a maga kebelében az indítványt előleges tárgyalás alá vévén, a maga indokolt véleményes jelentésével együtt terjeszti a napi rendben nyert sora szerint még azon közgyűlés elébe; joga maradván az indítványtevőnek a maga indítványát személyesen és élőszóval előadni, a mely esetben a bizottság csak a maga véleményes jelentését csatolja hozzá. A bizottság előleges tanácskozásában az indítványtevőnek nem csak joga van, hanem nagyon óhajtanó is, hogy résztvegyen, már csak azért is, hogy indítványa indokolására

Az egybegyűlt sokaság a kormányval szembe megingatott bizalommal kezdett oszlani. A maros-melléki gyalog és lovas szélbeli katonaság még a népnél is izgatottabb volt, s a figyelmes szem már akkor nagyon könnyen felfedezhette volna a kitérőfélben levő vihart, melyre a körülmények annál kedvezőbbek voltak, mivel éppen ez időtáiban mind a magyar, mind a német rendes katonaság Olaszországban s a Rajnánál táborozék, 12) az alföldi várak legnagyobb része pedig éppen a szerb határok őrizetére volt bizva (Folytatjuk.)

Ugyanis élt a dél szlávok között egy népmonda, mely szerint egy oly fejedelem fogja őket megszabadítani, ki hazájokba soha nem látott állatokkal fog egykor megérkezni. Horvát M. szerint e nép mondát 1698-ban Piccolomini már nagy ügyességgel fordította hasznára, a nép rokonszenvét nyerve meg vele. A messzani martalékból a tábornok sok tevével rendelkezett, s azoknak háttára majmokat, papagájokat s más külföldi állatokat tétetett. A csel sikerült, a tábornokot hódoló tisztelettel fogadták mindenütt utjában, melynek következtében maga Csernovics Arsen az ippeki pátriarcha-örök is hozzá csatlakozott. Lehet, hogy most az új éreseknek is eszébe jutott a dolog, s talán másodsor akarta felhasználni a mondát.

12) Francia-, Spanyol- és Szárdország még 1733-ban hadat izent a bécsi udvarnak, kit e nehéz napok szövetségesei nélkül találtak. Az osztrák hadsereg mind a Rajna partján, mind Olaszországban különösen a Mercy halála után roppant vereségeket szenvedett. Az elégtelenség tehát nem félhetek a rögtöni elnyomástól.

TÁRCZA.

AZ 1735-KI ZENDÜLÉS TÖRTÉNETE.

Korrajz.

Irtá

K. Papp Miklós.

(Folytatás.)

A pátriarcha hívei előtt a történetek után igen természetesen mindinkább gyanus színben kezdett feltűnni. A vakbuzgó, a rajongó ó hittiek csak addig hallgattak, míg a pazar lakmározás zaja tartott; midőn azonban a mámor elmúlt, midőn a történetek felett gondolkozni kezdtek, megdöbbenve vették észre, hogy a két hétig tartott lakomának drága árt akarnak szabni. A zajosan mulatók kezdtek visszavonulni, érezni kezdette mindenki a helyzet súlyát.

Az új pátriarcha azonban a hallgatást jó jelnek vette, s azt hitte, hogy ha a bevezetést ekkora engedékenységgel fogadták hívei, most már bátran léphet fel, hozzá kezdhet a ténnyel nagy munkájához.

Harmadik hétre kelvén az idő, a pátriarcha nyíltan bevallá a Bécsben történeteket, kijelentvén, hogy ő meggyőződését követve, kíséretével együtt a római hitre tért, s reméli, hogy hívei átlátva

néve a bizottságnak a netalán szükséges felvilágosításokat adhassa.

Az igazgató választmányi rendeletére

Küldi: Finaly Henrik,
egyl. titkár.

Nemzeti színház. Jan. 4-én „Proféta.“ Tóthfalusy Gusztáv jutalmán. A mai előadás sokkal jobban sikerült, mint a multkor, látszott, hogy még a legjobban betanult operák is csak a kellő próbák megtartása után eredményezhetnek kellő hatást. A jutalmazott buzdító tapsal fogadtatott a nem nagy számmal egybegyűlt közönség részéről. Azonban nem helyeselhetjük, hogy e dalművet választá jutalomjátékká, mert Zachariás nem szerepköréhez tartozó, mert bassus parthie, melyben egy baritonista, ki felső g-t képes énekelni — hatást nem képes előidézni. Fektér (Leydeni János) szebben énekel, mint a multkor. Fidest ez alkalommal Konti Fanni énekelte. Dalnoki Róza k. a. (Bertha) különösen szép trilláival lepte meg a közönséget, a 4-felvonásbeli duo t Kontival igen szépen éneklék, hangja lágyabb, hajlékonyabb vala mint máskor. A rendezőség ez alkalommal a gyermek chorust jónak látta a rendes chorussal énekelletni. A díszmenet még gyarlóbb volt mint a multkor.

A darab most feltűnő csonkításokkal és kihagyásokkal adatott.

Jan. 5-én „Robin de Bois.“ Meglehető szívesvágó előadás. Közép számu közönség.

Jan. 6-án Pápai Katicza k. a. fellépett: „Szökött katoná.“ Nem tudjuk, ha valjon a kisasszonyt csupán a színpad iránti előszeretettel vezette a kényes deszkákra, vagy komoly kísérletet kívánt tenni a pályán ma estei fellépéssel? Ez utóbbi esetben megvalljuk tartózkodva nyulunk tollunkhoz, nehegy elhamarkodott ítéletet mondjunk ki, s hajlandók vagyunk megvárni az időt, midőn a kisasszonyt tehetsége s hajlamaiból mért hálásabb szerepben fogjuk meglátni. E pályá nehé, sok küzdelem, fáradság, szenvedés, lemondás és áldozatot kíván. Reá lépni nagyon könnyű szerény igényekkel, de megvárni tőle bajos már, még akkor is, ha az álmokat, melyekkel realéptünk, egyenkint látjuk szemünk előtt szétfoszlani. Ha azonban az első eset áll, úgy csupán annyit mondani valónk van, mint a mennyi műkedvelőinkkel szembe lehet, tudniillik méltányoljuk a kisasszony nemes vonalmát s a buzgóságot, mit szerepe körül kifejtett. A közönség egy buzdító kihívásban is részesítette a kisasszonyt; a mi a többi szereplőket illeti, nincs ezuttal semmi mondani valónk, legfőkébb *Ódri és Tóthfalusy szép duettét dicsérjük meg, melyet a közönség zajos tetszése közt ismételnünk kellett.*

Jan. 7-én bérlétszűnetben először: „Nőnövelde“, Soupe operetteje és „Rendkívüli előadás“, vigjáték 1 felvonásban Degrétől.

Különfelek.

— (Necrolog.) Csató Zsigmond, neje Hivesi Antonia, Csató Ida, férje Vizi Endre mérnök és gyermekeik: Irma, Gizella és Árpád, Csató Ilkák fájó szívvel jelentik, hogy forrón szeretett édes atyjok, illetőleg após és nagyatyja csatószegei Csató János, kolozsmegyei főügyész, életének 65-dik évében, három havi súlyos betegség után folyó hó 4-én este 6 órakor tüdőhűdés következtében egy jobb életre szenderült. A meghaldoltnak földi maradványai folyó hó 6-án d. u. 3 órakor adattak át az örök nyugalomnak; lelkeért pedig az engesztelő áldozatok ugyancsak f. hó 7-én délelőtt 10 órakor a nagyipiaci templomban tartattak.

— M. Ludasról Nyerges Ferenc, s gyermekei: Toásó Mózes, János és Krisztina, s az elhunyt testvérei Szabó József orvostudor Jassyban és családja, özvegy Orbán Dánielné, született Szabó Juliánna s gyermekei megsomorodva jelentik Nyerges Ferencné, szül. Szabó Rózaliának e hó 4-én történt kimúltát. A kiszendedett földi részei e hó 6-kán d. e. 10 órakor az ev. ref. szertartás szerint adattak át örök nyugalomnak. Béke poraira!

+ A pálya darabok közül legközelebből a „Bajszszerző“ című 3 felvonásos vigjáték fog színe kerülni. A pályázat sorsa tehát valószínűleg még e hó végén el fog dőlni, miután még csak egy pálya mű marad hátra.

+ Tegnapelőtt éjjel a gyertyavali gondatlan bánás következtében egy hidevei gazda telken tűz ütött ki, s egy istálló elégett. A gyors segély megátlá a tűz tovább harapódását. A kár azonban egy sokkal nagyobb szerencsétlenséggel volt fájdalom összekötve. Ugyanis a károsult gazda nőtestvére Macskási Sámuelné, Bagaméri Borbára a mint meglátta a tüzet, úgy megijedt, hogy még azon este meghalt. A hátra maradt özvegyre nézve a legváratlanabb csapás, a mi csak érhetne. Az elhunyt porai e hó 8-kán adattak át az örök nyugalomnak.

+ Alig van város hazánkban, mely a nevelés terén több szakférfiut bírna felmutatni, mint Kolozsvár. E szak férfiak közelebből az ifjúság számára egy „Hetí Közlöny“ akarnak közös erővel megindítani. Előre is üdvözöljük az életre való válatatot, mely jelen körülményeink közt valóban rég érzett szükségét fejezi. Ideje már, hogy e téren, ha nem haldunk, legalább egyetlen lépést tegyünk előre.

— A „Korunk“ e cím alatt „Korunk tárczája“ hetenkint egyszer egy iven megjelenő szépirodalmi s encyclopediai mellékletet hoz, melynek már két száma egyesben szerkesztve, s érdekes tartalommal jelent meg. Az előfizetés csak a fölappal együtt történhetik, azonban a tárcza egyes számai külön is megszereshetők 6 krajczárjával, és így az egy év alatt megjelenő ötvenkét ív, csakis 3 o. é. f. t. s 12 krba kerül. Ajánljuk olvasóink figyelmébe.

+ Mint a „P. H.“-ben olvassuk a posonyi koronázási templomat megfogják újítani. A tervezetet Lippert József építész készíti.

+ Gróf Pálffy Mór kir. helytartó ő exczájának legutóbbi utazása — ugymond a „Debatte“ pesti tudósítója — nem azon közönséges kirándulások osztályába tartozik, melyeket ő exczá az év folyamán kevésbé fontos ügyekben tenni szokott, ha nem a kivételes állapotnak szelidebb értelembei átváltoztatásával áll összefüggésben. Oly sok csalódással szemben, melyeket a provisorium alatt megéltünk — folytatja az idézett lap tudósítója — ma is tartózkodnám a fentebbi jelentést tenni, ha nem volna több jel, melyek arra mutatnak, hogy most talán mégis valami komoly dolog van készülöben. Ide tartozik gr. Coronini tábornagy Magyarországon hadparancsnokló tábornok ő exczájának Bécsbe hivatása, hova ő exczá f. hó 2-kán elutazott.

+ A birodalmi tanács képviselő háza, mint tudjuk a februári patens szerint 343 tagot kell számláljon, jelenben azonban csak 204 van. E számból 63 hivatalnok, 29 ügyvéd és notarius, 84 gyáros és földbirtokos. A többi székeket egy püspök, 3 abbás, 3 archimandrita, 9 lelkész, ezek között 1 superintendens és 4 katona lelkész, 20 báró, 13 gróf, ezek között 16 excellentiás és 8 kamarás foglalja el. (Debatte.)

+ Bulyovszki Lilla asszony, ki jelenleg Krakkóban vendégszerepel, Lembergől bucsuja alkalmával — mint a „W. Abendp.“ írja — ritka ovatióban részesült. A lengermi izz. közönség Lúldöttés által egy pompás albumot nyújtott át neki, s több száma merő férfi s nő kísérete a távozót a vaspályához. Kivált „Deborah“-bani működése szerző számára e megtiszteltetés.

+ Zágrábról mult hó 30-dikáról írják: Azon eset, hogy a községi tanító, katonaság segélyével, tehát a község akarata ellenére igttattatik be szerény állomására, mindenesetre a ritkaságok közé tartozik. S ez eset történt Gieiekovec faluban a kopreinitzi szolgabírói kerületben, miután a felmerült ellenkezések folytán az itteni es. kir. orsz. katonai parancsnokság indítatva érezte magát, a körösi ezredből egy csapat katonaságot requirálni. Na ennek az iskolamesternek sem irygeljük a jövő nyugalmát, sem a népszerűségét!

+ Bécsből a hitelintézeti sorsjegyek (Creditlose) január 2-diki huzásának a főeredménye táviri tudósítás szerint következő: Kibuzott sorozatok: 912, 1000, 1038, 1121, 1463, 1501, 1821, 2298, 2538, 2830, 2861, 3458, 3989. A legfőbb nyerőszámok ezek: 250,000 frtot nyer 1879. ser. 87. sz.; 40,000 frtot 1879 ser. 72. sz.; 20,000 frtot 406 ser. 44. sz.; 5000 frtot 1879 ser. 81 és 2041 ser. 20 számok.

+ A Como-jegyek legközelebbi huzásánál kijött a 13-dik sorozat, s itt a 68. sz. nyer 20,000 frtot; az 1436. sz. 5000 frtot; a 178 sz. 2000 frt.

+ 1864. dec. 31-ig, mint határnapig, s néhai gróf Teleki József alapítványából kihirdetett 100 arany szomorujátéki jutalomra a következő tizenegy pályamű küldetett be: 1. „Második István király.“ Történelmi szomorujáték 5 felvonásban. Jelige: „Kiev elébe sietett. Itt több magyar főur ki nyilatkozta, hogy a nemzet nem fogja idegenek ügyében vért ontani, s hirnökök felhívták az összes tábornok, térjen vissza a hazába. István kénytelen volt engedni, kegyetlen bosszút vett rajtuk, mi helyest az országba visszaérkezett. Szalay László „Magy. tört. I. köt. 232. lap. 2) „Az utolsó Árpád“ Tragoedia 5. felvonásban. Jelige: „Érdem, ne érdek döntsön.“ 3) „Strafford.“ Tragoedia az angol történelemből, 5 felvonásban. Jelige: „Te pedig gyűlöld a fenytéket, és hátad megé veded az én beszédimet. L. Zsolt. 17. v. 4) „Tarnocziné.“ Tarsadalmi tragoedia 5 felvonásban. Jelige: „De már itt lent megvan mindig az ily tettek a büntetés; alig adtuk a vérrel irott leczkét, az alig megtanulva visszacsap arra, ki adta. E jog kérelhetetlen szigorral az önköverté mérges kelyhet saját ajkunkra tartja vissza. Shakespeare. Macbeth. 5) „Nagy Sándor.“ Tragoedia 5 felvonásban. Jelige: „Sors bona, nihil aliud. Zrinyi. 6) „Heródes.“ Történelmi szomorujáték 5 felvonásban. Jelige: „Thy prime of manhood: daring bold and venturous; Thy age confirmed: proud, subtle sly and bloody, More mild, but yet more harmful, kind inha'ed. Shakespeare.“ 7) „Dicsvagy és szerelem.“ Szomorujáték 5 felvonásban. Jelige: „Primo pecuniae, deinde imperii cupido crevit; Ea, quasi materies omnium malorum fuere. Sallustius.“ 8) „Jó szándékok.“ Tragoedia 5 felvonásban. Jelige: „L'enfer est peuplé des meileurs intentions.“ 9) „Második István.“ Tragoedia 5 felv. Jelige: „Stephanus II. rex fulmen dictus. Ranzan. Ind. XIII. 9) „A fény árnyai.“ Eredeti szomorujáték 5 felv. Jelige: „Derüro boru.“ 11) „Kálmán.“ Történelmi szomorujáték 5 felv. Jelige: „Non ego —... suffragia venor. Impensis coenarum, —... Non ego... Grammaticus ambire tri-

bus et pulpita dignor. Horatius.“ 12) „Frangepán Erzsébet.“ Eredeti szomorujáték 4 felv. Jelige: „Szívet szívére.“ 13) „Bűn és bűnhődés.“ Eredeti történelmi tragoedia 5 felv. Jelige: „A bűnt ne bűn, de büntetés kövesse!“ 14) „Sejanus.“ Dráma 5 felv. egy előjátékkal. Jelige: „— minden ország támasza, talpköve A tiszta erkölcs, mely ha megvész, Róma ledől s ragiba görbed.“ (Berzsenyi.) Az utóbbi pályamű f. évi január 2-kán s így a pályázási határnap lejártá után érkezett ugyan be, azonban a postai vevény szerint még a mult évi dec. 31-kén adatván postára, szintén pályázásra bocsáttatott.

+ Dr. Sofka szerint január hó enyhe, száraz idővel kezdődik (tegnap hó esett); 6-tól szelek jeleztetnek, melyek 12-től 16-dikáig gyakran fognak ismétlődni, 6—10-kén hó, ugy 15 és 16 is, később is bérongós és szeles. 20-kára hideg, mely 27-től 31-kéig tartósan fog föllépni.

Nyilatkozat. A „Kolozsvári Közlöny“ tavalyi december 15-iki 148-dik számában, a hóratamadást illető két munkának említése után ez mondatik: „Egy harmadikat pedig készít Szilágyi Ferenc, kinek egyenes czéja az lenne, hogy a boldogult József császárt egészen kimentse.“ E tudósítás helyreigazítást igényel. Miután id. gróf Teleki Domokos urnak „Hóra-tamadás története“ című, s több tekintetben figyelemre méltó könyve közelebből megjelent, s már közkezen forog, én azt ismertetni, s ez alkalmából a hóravilági főbb eseményekről értekezni szándékozom, egy felolvasásban, melynek tartására a magyar tudom. akadémia f. január 9-iki ülése van kitűzve. Mivel ugy hiszem, minden historikusnak, ha maga feladását érti, s ahhoz hű akar maradni, a történelmi igazságon kívül semmi más czéja nem lehet, én is egyedül erre törekedtem, s II. József császárát illetőleg is, első rendű kntfökből merített kutatásaim alapján, csupán azt, s így a tényállást felderíteni kísértettem meg. Ennyit az igazság érdekében. Buda, január 1-én 1865.

Szilágyi Ferenc,

a magyar tud. akadémia lev. tagja.

Politikai hírek.

Angolország. London, jan. 1. Az „Economist“ következőket írja a pápai encyclicáról: „Nagyon kézzelfoghatónak látszik előtűnk, hogy a reactio Róma ellen, mely már a katolikus hatalmak között is mutatkozik, nagyon gyorsan fog haladni. Nem csupán Lajos Napoleon és Victor Emmanuel többé az egyház természetellenes fiai. A concordatum miatt Ausztriával viszálykodásban van, a holt kéz feletti törvény miatt Belgiummal hasonlott meg, s még Spanyolország is arról kezd beszélni, hogy ő is a többi hatalmak által követett utra lesz kénytelen lépni. Az encyclica a leggyengébb és legbárgyabb mű, a mit csak képes lehetett a hatalmak legesatlakozóbbika a világ elé bocsáttatni. Hanem új szem azon események hosszú láncolatában, melyek oda működnek, hogy a szabadelvű kormányzat és a népjog egész Európában erősüljön, az absolutismus kezelőt pedig minél inkább népszerűtlenné tölrekesznek.“

Bombayból érkezett hírek szerint, az oroszok már egész Kholánt meghódították s a Khánt hűbérnökké tették; most Turkestan megtámadására készülnek.

Franziaország. Páris, jan. 3. Napoleon hercegnek a titkos tanács tagjál történt ki-nevezése általános feltűnést okoz és szabadelvű értelembe tolmasítottatik. A clericalis körökben le- verettség uralkodik; a hivatalos lapok a galicán egyházi eszmék értelmében fognak cikkekkel közölni.

Egészen váratlanul az a hír mertül fel, hogy a császár Algierbe szándékozik elutazni; s ezen hír a „Patriot“ dec. 29-iki tudósítása szerint Algirban nagyon el van terjedve, valamint azon vélemény is, hogy azért nem eresztette el a császár Mac Mahon tábornagyot mostanig, mivel kíséretében akar Algirba utazni. Párisban azt hiszik, hogy a császár távolléte alatt a császárné Nizzában fogna tartózkodni.

Páris, jan. 3. Nigra és Rothschild tegnap egy olasz pénzügyi operatio ügyében tanácskoztak. A pápa az egészen titkon, Antonelli tudta nélkül készült encyclica aláírásánál felkiáltott: monumentum exegi. (Emléket emeltem.) Ez ellenében mondja egy provincialis lap nem minden szellem nélkül: Az encyclica a legrövidebb utat jelenti Florenzbe Rómába. Madridból jelentik, hogy a spanyol kabinet Olaszországot elismerné szándékozik. A turini kormány már is értesített arról, hogy egy alkudozó követ fog oda küldetni.

A pápai encyclica folytán eredhető surlódásoknak is elejét akarja a franciaia kormány venni, s mint Párisból jelentik, egy magas rangú személyiséget szándékozik Rómába küldeni azon czéllal, miszerint a pápai kormányt támadó eljárásáról lebeszélje s oly esetlegre figyelmeztesse, melyek bekövetkezhetnek, ha azonnal meg nem fordul. Ezen küldetés eredményétől vannak a kormány további lépései feltűggesztve.

Olaszország. Turin, jan. 2. Sella miniszter jelentéséből kiviláglik, hogy az előre befizetendő telekadónak már öt hatodrésze folyt be. Ezen

pénzügyi rendszabály teljes sikertülését biztosított-nak tekintik.

Olaszország királya jan. 1-én elfogadván a külfölele rendek lovagjait, a két kamara küldöttségeit, a minisztereket, az államtanácsot, a fensőbb hatóságok főnökeit, az egyetem és helyhatóság képviselőit, azon üdvözlő beszédre, melyet a kamara elölke intéze hozzá, így válaszolt: „Elfogadom a szerencse kívánatokat, melyeket a nemzet nevében intéze ön hozzám. Remélem, hogy a most kezdődő év folytán nagyobb haladást fogunk tetheti azon uton, mely rendeltetéstink megoldásához vezet. Bizunk Olaszország színtáblájában, mely mindenkor világitani fog előttünk. A mi engemet illet, tudják önök, hogy soha se kerültem az oly áldozat meghozását, melyet a nemzet jólétének kiegészítése kíván, s ezentul sem fogok attól visszarettenni.“ Ezután a parlamenti munkákról beszélgetett az elnökkel, s azt mondá, hogy a parlament egybehivatása Florenzbe május hónál előbb nem fog megesni.

Németország. Berlin, jun. 2. A bécs berlini vilzályt illetőleg anyai bizonyos, hogy Bécsben mind az egyesítési törekvésnek, mind az annexiónak ellene szegülnek, hogy Poroszország oly souverain államot, minőt a középállamok pártolnak, északon el nem tűr, végre, hogy Poroszország tovább kiállhatja ugyan a provisoriumot, mint Austria, saját érdekében mégis a megoldást nagyon megszeri nem halaszthatja. Röviden: Berlinben annexiót akarnak minden áron s mind-e véleményezés és fölvizsgálat, a jegyzékek és sürgönyök egész lomtára nem egyébre való, mint hogy időt nyerjen Poroszország; az időt azonban, melyet Poroszország nyer, Austria elveszti s ha valaha, elkövetkezett az idő, hogy résztünkrol erőlesen föllépünk.

Berlin, jan. 3. A király személyesen fogja megnyitni az országgyűlést. A „Nordd. Allg. Ztg.“ a közép államokhoz intézett jegyzéket Poroszország programjának nevezi, a jelenre és jövőre. A közép államok fenbeházása a védhatalmak irányában a Bund föloszlását és még komolyabb bonyodalmakat idézhet elő. A feudalis könyomatu lap a két német nagy hatalom tökéletes egyetértését jósolja a hercegségek kérdésében; a szövetség tartós lesz.

Berlin, jan. 4. A „Publicist“ azt tanácsolja Auszriának, legyen engedékeny Poroszország politikája iránt a hgségokban, miután az ellenkezés ugy sum használna s a Poroszországi szövetség fálbomlása Ausztria állását Német- és Olaszországban egyaránt veszélyeztetné.

Amerika. Uj-York, dec. 24. Hood csapatai, unionista lovaság áliai üldözttve, Pulaski elé érkeztek. Thomas tbk Kolumbiától délnek áll. A déli lapok erősítik, hogy Breckinridge tbk Saltville mellett megverett. Sherman tbk hadállása Savannah körül nem változott.

Ujabb. Berlin, jan. 5. Frigyes Károly hercegnek Bécsbe utazását tegnap este bizonytalan időre elhalasztották; gróf Chotek, az auszriai követ képviselője, erről azonnal értesítették.

A „Nordd. A. Ztg.“ szerint, Károly porosz herceg fog a mainzi szöv. erősség parancsnokául kinevezettni; az eskümintát már elébe terjesztették.

A „Zeidler“-féle könyomatu lap írja: Sem Berlinben, sem Bécsben nem gondoltak a schleswig-holsteini rendek egybehívására az örökösödési ügy elintézése előtt, annál kevésbé tervezték a hgségek rendeiinek egybeolvasztását; erre az alkotmányban nincsen támpont.

— Brüssel, jan. 5. Az „Ind. belge“ jelenti, hogy tegnapelőtt Chigi nuntius hosszasan értekezett Drouyn ural. Párisi körökben bizonyosnak tartják, hogy az encyclica különösen a non-interventio elve ellen van intézve, miután a szentszék a bécsi s a madridi udvartól bizonyos eshetőségekkel szemben visszautasító választ kapott az említett elv alapján. Olaszországban a pápai encyclica az államnak az egyháznak egymástól való teljes elválasztására fogna vezetni.

— Páris, jan. 5. Az encyclica egy részére vonatkozó tilalmat állítólag több püspök sürgette a kormánynál, hogy ekkép ki-kerüljék a Róma s a franciaia törvények közti összeütközést. Thiers a kamrában a conventio mellett fogna beszélni. A törvényhozó-testület e hó közepe táján bizonyosan össze fog hivatni. Napoleon hg fog a ministertanácsban elnökölni, valahányszor a császár ebben gátolva érzi magát. A szabadelvű párt a vallási kérdésben lehetőleg objectiv magatartást fog tanusítani. A „Charivarinak“ megtiltották, hogy Poroszországra és Auszriára torzképeket adjon ki.

— Altona, jan. 6. Bittenfeld-Herwarth tábornok ma a szövetségesek főparancsnokságát Kielbe tette át. Az északi német bank fiók-intézetet szándékozik itt felállítani.

— Turin, jan. 5. A nápolyi hadi kikötő a kereskedelmi tengerészletnek fog átadtni; hadi arsenalnak más alkalmas helyet szemel ki egy e végre kiküldött bizottmány.

— Tiflis. Lodomikoff tábornok az elfoglalt khokani-khanság főkormányzójává neveztetett ki.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE január 5-kén 1865.

Table with columns for 'Államadóság', 'Elsőségi kötvények', 'Részvények', 'Záloglevelek', 'Földterhermentesítési kötelezvények', 'Sorsjegyek', and 'Pénznemek'. It lists various financial instruments and their market values.

Atnézése
A kolozsvári levél- és szekérposta indulásának s érkezésének.
Indul a levélposta:
Magyarhonba és külföldre naponként déli 12 órakor.
Erkezik a levélposta:
Magyarhon- és külföldről, névszócint: Bécsből, Pestről, Kassáról, Szegedről, Temesvárról, Aradról, N. Váradról naponként 2-3 óra tájban.

A Biasini gyorskocsi indul:
Kolozsvaról Nagy-Váradra vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton déli 11 órakor.
Erdélyi piaci árak:
Tiszta búza, Rozs, Árpa, Zab, Török-búza, Marhahús fonófa.
Gabonár Kolozsvarért jan. 5-kén 1865.
Tisztbúza 2 frt 80 kr. Elegybúza 2 frt 24 kr. Rozs 1 frt 60 kr. Árpa - frt - kr. Zab - frt 80 kr. Török-búza 1 frt 90 kr. Pityóka - frt - kr. Marhahús 13 kr.

H I R D E T É S E K.

STEIN JÁNOS
könyvkereskedésben Kolozsvarért, Harmath Józsefnél Tordán, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban kapható:
Kolozsvári nagy Naptár
1865-dik évre.
Szerkesztette K. PAPP MIKLÓS. Ára 1 frt o. ért.
Tartalom:

I. Naptár rész II. Szépirodalom és történelem.
Biro Szép Anna. Közli: Gálffy Sándor. Miért áll görbén az enyedi toronycsillag? P. Szatlmáry Károly. Mikor imádkozom. Isidorától. Erdély nevezetesebb asszonyai. a) Ujfalvy Krisztina. b) Cserei Ilona. c) Wesselényi Miklósné. d) Korúts Kata. (Haller Jánosné.) e) Gr. Bethlen Kata. (Haller Lászlóné. Jósóbb gr. Teleki Józsefné.) f) Báró Dániel Polixena. (gr. Wesselényi Istvánné.) g) Gr. Teleki Mária. (gr. Rédei Adámné.) Könyv Lászlótól. A passio-hétén. Eszmetörődek, Imogen naplójából. Isidorától. Zsuzsi nagysám. Medgyes Lajostól. Egy rövid felvilágosítás. (Humoreszk) Gyarmathy Miklóstól. Oly egyedül állók. Hilaritól. Kirándulás székelyföldre. (Naplótörök.) Gyertyán Istvántól. Temetőben. Jakab Jánostól. Bölöni Farkas Sándor naplója. Oly nagyon szeretett! (Románca) Girardin Emilia után Szász Domokos. Isidorától. Az elátkozott herceg. Balázs Sándortól. Őni vágyik. Réthi Lajostól. Pegli tündérvilága. Br. Bónffy Dezsőtől. Az éneklő lélek. (Erdélyi népmóda.) Közli Patkó Ferencz. Gonyoljatok bátran. Hilaritól. Rozsnyai Dávid folyamodása az erdélyi kir. főkegybíróhoz. Szász Domokos. Visszaemlékezés Közép-Amerikára. (Nő élet.) Dr. Ellendorf után. Kornis Gáspár bucsuzatja 1683-ból. Közli Torma Károly. Egy esküvő után. Szász Béától. Benkő József. (életrajz.) Papp Mártontól. Az 1784-ben támadott oláh zenebonának leírása. Készítette Benkő József. (Az eredeti kézirat után) Kolozsvarról. Ujfalvi Sándortól. A hitlenek. (Népies költői beszély) Hory Farkastól. Ha lovad van, szénád is legyen. Genre. Réthytől. Tündér szármán. Besenyőtől. Hogy lehet valaki az angol tudós társaság tagja? (Humoreszk.) Művészi élettörökdek. Magyar testvéreink Moldva-Olahországnak. Koos Ferencztől.
III. Természettudomány. Virágdivat Brassaitól. Az év négyzakának a növényvilágai uralma. a) Tavasz. b) Nyár. c) Ősz. d) Tél. Pávai Vajna Elektől. A kanári madár sajátosságai s a vele való bánásmódról.
IV. Ipar és kereskedelem. A gazdaság cimeiről a társadalomban. Sámí Lászlótól. Honnan vegyünk pénzt? Gáman Zsigmondtól.
V. Mezői és kert gazdaság. díszkertészet. Kolozsvar kertész ipara: a) 30-év előtt és most. b) Sétány. c) Borsnyó. d) Fűfű. e) Zöldszőlő. f) Magkereskedés. g) Gyümölcsészet. h) Virágtenyésztés körül Kolozsvar kertészei. i) Bányai Vita villája. j) Sirkert. k) Groisz Nándor ur villája. l) Házsongári csász. m) A legszebb rózsabokor. n) Múzeum kert. Nagy Ferencztől. Kilitás. Berde Áron jog-academia tanártól.
VI. Közintézetek és egyletek. A kolozsvári nemzeti színház. (B.) A kolozsvári jó tékony ügyelet. Kovács Antalról. A maros-vásárhelyi jótékony nő-egylet keletkezése és működési rövid története. Száva Farkastól.
VII. Gernyeszeg. Gálffy Sándortól. Czimkép magyarzat.
VIII. Egyes cikkek. A papíros története. Papp Mártontól. Néhány szó a lovalásról. Lószelidítés titka. Az erdők s azoknak rendeltetése. Id. Borsinczki Károlytól. A földkéreg- és a morhát vizartó képessége az erdőkben. Az „Österreicherische Vierteljahresschrift für Forstwesen“ után Paulinyi Sándor. Venyige trágya. B. Bánfi Dezsőtől. Valami az akácokról és annak vetéséről. (E. L.) A rezeze elhenségei. Nagy Jánostól. Faoltó tapasztok. Nagy Jánostól. Természeti levellenyomatok (Natur Selbdruck). Virágárasztás. (E. L.) Osztrák posta-ügy. Reichenhoffer Rudolftól. A kolozsvári cs. kir. posta menete és jövedele.
IX. Gazdasági aprók. A lovak táplálásáról. Biztos övszer a búzálszög ellen. Kukoricza-érés siettetése. Miképp lehet megátolni, hogy fel ne magozzék a sálata? Hogyan lehet a bort penésztől, hordó s dohoszagtól megóvni? Új mód a lovak életkora megmértésére. Szőlőt frissen elartani Szilvát elartani Burgonya betegség ellen. Szappant készíteni a háztartásban. Könnyű és új mód fonalat fehériteni. Egyszerű orvosság a váltóhideglelésellen. Moly ellen. A ruha-keményítés módja. Cselédbért, árándát mutató tábla ünnepben. Táviratok. Bélyegilleték fokozatok. Kamat számítás. A királyhágón inenni vásárok hónapunkint. Tiszti névtár. Kolozsvari kalauz Erd. Múzeum-egylet. Erd. gazdasági egylet. Kaszinó. Polg. társalkodó. Iparos olvasó-egylet. Stein J. Kölesző-könyvtára. Nőegylet könyvtára. Orvosok, sebészek, szülők, borbélyok, kőbányák. Gyógytűrok. Tudakozó intézet. Kisegítő pénztárgyület. Könyvkereskedések. Pestők, fényképezők, rajztanítók. Ének- és zenetanítók. Nyelvmenterek. Erőzetsző. Orgonakészítő. Pézet-gyár. Gépezékek. Gépraktár. Gúzmalom. Gyertya-gyár. Olaj-gyár. Rozsolis készítő. Szeszgyárak. Vendéglők, szállodák. Iparos céhek.

FALI NAPTÁR 1865-ik közönséges évre

katholikus és protestáns, görög-orosz, és izraelita naptárral, bélyegilleték táblákkal, a kolozsvári cs. kir. levél- és szekérposta, valamint a Biasini gyorskocsi menetrendével ellátva.
Különös tekintettel hivatali használatra.
Ára 30 kr. o. é.
Józsika Miklós Emlékiratai. I. Kötet. Gyermekkor. Ára 1 frt.
Robinson Crusoe, élete és kalandjai. Angol után átdolgozva. A népszámára. Ára 50 kr. Diszkötés 1 frt.
Bock E. K. D-or. Az egészség négy könyve. A magyarnép szükséggeihez alkalmazva, számos fametszettel: I. kötet. Az egészséges ember testi mivolta. II. kötet. A testi egészség fenntartása. III. kötet. A beteg test ápolása. IV. kötet. Az ember szaporodása. 4 kötet ára 5 frt.
A vegytan iskolája. Dr. Stöckhardt után dolgozta Berde Áron természetudományok tanára és a magy. tud. akadémia I. tagja. Második átdolgozott kiadás. Ára 2 frt o. ért.
Szarmaztató philosophia tanfolyama.
Tanuló növendékeknek kézikönyvül, de egyszersmind tanultaknak is elmékedési tárgyul, azonban minden mivel magyar embernek is érthető olvasmányul.
Irta Mihályi Károly r. tanár a nagy-enyedi főtanodánál.
Első kötet. Az egész tanfolyam első és második könyve. Ára 1 frt 40 kr.
A Girondiak története. Irta Lamartine A., fordította Jánosi Ferencz. Az egész munka 10 kötetben fog megjelenni, minden kötet ára 1 frt. A két első kötet már megjelent.
Ifj. Dumas Sándor. A Kameliás hölgy. (Gautier Margit). Regény. 2 kötet. Ára 1 frt.
Hugó Victor, Egy halálra ítéltnek utolsó napja. Franziából Zilahy Pál, 50 kr.
Kempelen Gyözö. Két úr. Regény. 4 kötet. 4 frt.
Dr. Peregriny Elek. Általános neveléstan. Ára 2 frt.
Zsigmond Vilmos. Bányatan. Kiváló tekintettel a kőszénbányászatra, a kutatás, furászat, s az ártézi kútak. Ábrákkal ára 4 frt.
50 nyitány,
Zongorára: a legelső zeneszerzők műveiből válogatva. Előfizetési ára a két kötetnek 6 frt.
A magyar korona országainak rövid földrajza, népiskolák s általános iskolák használatára írta F. Szabó Sámuel tanár. III. kötet. Ára 28 kr. Kemény kötésben térképpel 65 kr.
Tíz leány és egy férj sem.
Operette Suppé-től.
Potpourri . . . . . 1 frt 32 kr.
Francia négyes, Pischingertől . . . . . 60 kr.
Polka, Wittetől . . . . . 40 kr.
Róma és a római birodalom története.
Lamé Fleury után magyarítá Szabó György, tanár. Két rész két kötetben 2 frt.
Szünnapi kirándulás Erdély nyugati hegyei közé.
Honunk ifjusága számára. Irta Ompolyi. Öt tájképpel. Ára 60 kr o. é.
Történelmi gyöngyök.
Gyűjtés betűrendes sorba raká Kiss Mihály, unitárius esperes és árkosi pap. Ára kemény kötésben 1 frt 60 kr.
Kelet tündérvilága vagy Saif Züliázán szultán.
Arab rege. Aly bey után fordította Orbán Balázs. Két rész egy kötetben kötve 2 frt. Díszkiadás, 4 könyvomatú képpel, 3 frt.
IZIDORA DALAIBOL.
A kolozsvári jótékony nő-egylet javára. Ára 60 kr.
Diszkiadás . . . . . 1 frt 60 kr.
A Kosztolányi hölgyek.
Történelmi regény, két kötetben. Irta P. Szathmáry Károly. Ára 2 forint o. é.
Jókai Mór. Milyenek a nők? Elbeszélések. 2 köt. 2 frt.
Bartalus István. Két dudás egy csárdában. Regény a magyar zenész életből. 2 köt. Ára 1 frt 50 kr.
Magyar-német képes ABCZE
fekete képekkel 20 kr., színezett képekkel 50 kr.
!!! 48 frt helyett CSAK 12 frt !!!
D-tor C. A. Wunderlich, Handbuch der PATHOLOGIE und THE-RAPIE. 2-te vermehrte Aufl. 4 Bände 12 fl. ö. W.

(7) Eladó ház. (1-3)
A külmonostor utcában 173 és 174 sz. alatti telek, a rajta lévő épületekkel együtt, szabad kézből örök áron eladó.
Értekezhetni a tulajdonosnővel a fent írt szám alatt.

(4) Hirdetmény. (2-3)
Marosvásárhely és Sz. Régentől 2 órányi távolságra egy terjedelmes jószág, hozzá tartozó 6 kövű malommal együtt berbe kiadó.
Értekezhetni iránta Lázár József kalap kereskedésében Kolozsvarért.

(316) (3-3)
Egy ifjú.
a ki a gymnasiumi tantárgyakban jártas és arra vállalkozhatik, hogy két fiut magántanítás útján a gymnasium nyolcz osztályán keresztül vigyen, falu helyett, egy úri háznál alkalmazást nyerhet. Szó- akár írásbeli tudakozódásra bővebb felvilágosítást ad
FINÁLY HENRIK muz. egyll titkár.

Az Általános POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV
II-dik füzet
mint ez jelenleg Erdélyben érvényes; minden a legújabb időig megjelent és még hatályban levő általános rendeletekkel, felvilágosító és utasító jegyzetekkel ellátva.
Irta Hilbi HALLER KÁROLY,
a kolozsvári kir. jogakadémia az által. polg. törvénykönyv, váltó- és kereskedelmi jog, csöndrendtartás és az általános bányatörv. h. tanára; az igazságügyi elmél. államvizsgáló bizottságnak tagja.
Egy füzet ára 1 frt 80 kr oszt. értékben.

(9-24)
Nem kell többé csukamáj-olaj!
GRIMAULT és TÁRSAS, párisi gyógyszerésztől, rue de la Feuillade 7. sz.
A párisi főkönyv-nyomtatás bizonyítása szerint, a mely több egyetem mutató-nyában is kiscitethető látható, e szöveg legnagyobb sikerrel alkalmazatik a csukamáj-olaj helyett, a melyet jóval felülmúlja. Gyógyít mellettségeket, skrofutát, vér-vizkört, a bőr halványaságát és zsibbadását, étvágy-bizonyt, s vertisztatás által erősíti a szervezetet. Szóval a legjobb tisztító szer. Soha sem fogja el a beleket s a gyomor, mint a bamuzsir és vas-jód, s nagy sikerrel használhatik gyermekeknek is, a kik mirigyben szenvednek. Dr. Cazenave a párisi St. Louis kórházban különböző ajánlja bőrbetegségeknek. Kapható az osztrákbirodalom minden nevezetesebb gyógyszer-tárában.
Kolozsvarért: WOLFF J. gyógyszer-tárában kapható.

(275)
Haszonbérbeadó jószág.
Gróf Bethlen Emil ur ö mlgának, a radnoti uradalomnak szántókban, kaszá- lókban, legelőekben és szőlőkben a m. le- kencei, k.-iklandi és m.-orbai határon összesen 1800 holdnyi részét tévő birtoka gazdasági épületekkel, M.-Orbán, K.-Iklandon koresma. M.-Lekezőnkoresma és hid-vámigokka. Radnoton udvári lakkal és a malom 1/3-dával több évekre haszonbérbe a- dandó. Értekezhetni Erődi Sándor ural Maros-Vásárhelyt.